Opbrengst (digitale) gesprekken duurzame energie in Hengelo

Meer dan de helft van de Hengelose huishoudens maakt in 2030 gebruik van energie van windturbines en zonnepanelen. In 2050 is zelfs al de energie die we gebruiken duurzaam. Energie die in de gemeente Hengelo zelf is opgewekt. Hoe en waar gaan we dat doen? Dat is een grote puzzel. Over deze puzzel heeft u meegedacht, net als een heel aantal andere Hengeloërs. In deze nieuwsbrief leest u een samenvatting van deze bijeenkomsten en geven wij u meer informatie over het vervolg.

In december organiseerde de gemeente Hengelo vier digitale energiemarkten en een aantal spreekuren over dit onderwerp. Er werd tijdens deze bijeenkomsten onder meer uitleg gegeven over de zoekgebieden voor zonne- en windenergie in de gemeente. Ook konden de aanwezigen vragen stellen en hun mening geven. In januari werd nog een digitale bijeenkomst georganiseerd voor ondernemers. In totaal hebben ongeveer 130 mensen (digitaal) meegepraat over de zoekgebieden voor duurzame energie in Hengelo. Via de vragenlijst van Kennispunt Twente aan het Hengelo Panel dachten nog eens bijna 1000 mensen mee.

Er kwamen meerdere onderwerpen, opmerkingen en vragen aan de orde. We zijn onder meer via stellingen het gesprek aangegaan. Hieronder vindt u een weergave van de (online) bijeenkomsten.

De presentaties die zijn gegeven tijdens de energiemarkten en het technisch onderzoek van Bosch & van Rijn, staan op de website van de gemeente Hengelo: www.hengelo.nl/nieuwe-energie

Stellingen

1. Wilt u?

Meerdere kleinere windturbines 21 %
Kleiner aantal grote windturbines 71 %
Neutraal 8 %

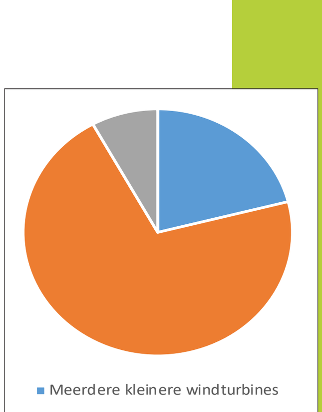

Opmerkingen van deelnemers:
- Liefst 3 grote windmolens want hier wordt 125 hectare aan natuur en/of landbouw grond gespaard.
- Ik heb een voorkeur voor grote windmolens in het gebied Boeldershoek (minimale overlast voor woonkernen).
- Als we dan toch moeten dan liever 6 grote windturbines. Dan zijn we gelijk in 1 keer klaar.
- Doe maar meerdere grote windturbines in plaats van zonnepanelen.
- Liever alle grote windturbines in één gebied.
- Vul de gehele opgave maar in met grote windturbines.
- Bij voorkeur meerdere grote windturbines op een paar plaatsen (NIET in landelijke groene omgeving zoals Dalmeden).
- Bent u op de hoogte van de gezondheidsschade van windturbines? Nederland heeft nog weinig onderzoek gedaan.

2. Wilt u?

A. Ruim opgezette zonneparken met veel ruimte voor groen of dubbel ruimtegebruik (zoals waterberging en biodiversiteit) 29 %
B. Compacte zonneparken die zo min mogelijk ruimte innemen 62 %
C. Neutraal 9 %

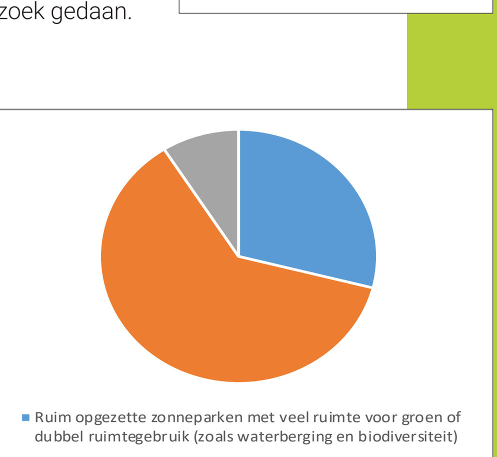

Opmerkingen:
- Liefst ruim opgezette zonnevelden, dan wordt het landschap meer intact gelaten en dit is makkelijker inpassen in het landschap.
- Zonnevelden die niet te veel ruimte innemen langs rijkswegen.
- Compacte zonnevelden in industrieel gebied.
- Ruim opgezette zonnevelden in groene buitengebieden.
- Compacte zonneparken op bedrijventerreinen.
- Geen zonnevelden vlakbij woonkernen of huizen! Er moet een minimale afstand komen en ze moeten landschappelijk ingepast worden.
- Geen verhoogde zonnevelden in de buurt van Dalmeden.
- Geen zonnevelden langs de A1.
- Plaats ze (compact) op het industrieterrein bij Boeldershoek.
- Waar mogelijk op industrieterreinen langs autobanen.
- Ruim opgezette zonnevelden langs Noord Beckum.

3. Wilt u?

Alleen zonnevelden of alleen windturbines 32 %
Een mix van zonnevelden en windturbines 59%
Neutraal 9 %

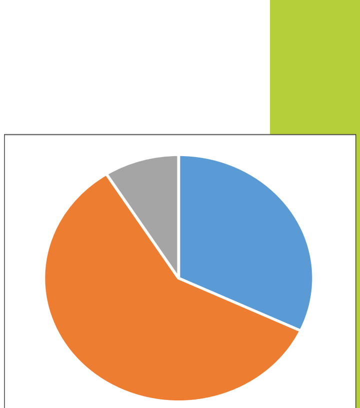

Opmerkingen:
- Opbrengst voor windturbines is maximaal ten opzichte van zonnevelden. Infrastructuur is hierop makkelijker aan te passen.
- Lappen grond voor zonnepanelen opofferen is onverantwoord.
- Gebied langs de Hasseler Es alleen zonnevelden.
- We hebben allebei nodig.
- Maak ook gebruik van Solar Gaps. Dit zijn slimme zonne blinds.
- Wind en zon langs de A1.
- Maximaal inzetten op wind.
- Windturbines leveren door het jaar heen meer energie en passen daarom beter bij de vraag. Zonnepanelen leveren alleen maximale energie in de zomer.
- Alleen zonnepanelen; dat zorgt voor minder vervuiling.

4. Wilt u?

Ruime afstand van woonkernen 56%
Ruime afstand van natuurgebieden 25 %
Neutraal 19 %

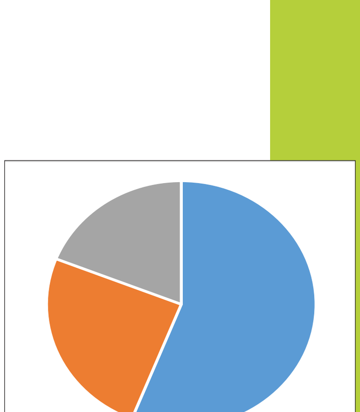

Opmerkingen:
- Voorkeur voor plaatsten van windmolens nabij industrieel gebied, mits er geen geluids- of slagschaduwoverlast ontstaat.
- Ik wil het liefst ruime afstand van beiden.
- Een zonneveld past prima in een natuurgebied, als het goed is ingepast.
- Mooie natuurgebieden sparen.
- Clusteren op die gebieden die al verstoord zijn door industrie, kanaalzone, autowegen.
- Strak op de stad, wordt deze grond in ieder geval niet meer ingepikt voor woningbouw.
- Zoveel mogelijk bij snelwegen of bedrijventerreinen.
- 100 tot 150 meter afstand van woonkernen.
- Bij voorkeur 10 tot 15 km afstand tot woonkernen in elk geval 2,5 km.
- Bij voorkeur ook ruime afstand van natuurgebieden.
- Wat vindt Borne van de Hengelose zoekgebieden? Ligt dicht bij hun woonkern.
- Zonnevelden moeten in het buitengebied komen. Als er gekozen moet worden tussen natuur en wonen dan moet wonen worden ontzien.

5. Wilt u?

Ontwikkelende partij moet lokaal zijn 48%
Het is voldoende dat inwoners de mogelijkheid krijgen om te investeren: 39%
Neutraal: 13 %

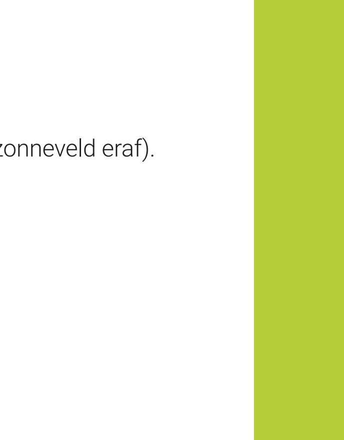

Opmerkingen:
- Zo kunnen inwoners inspraak houden
- Nieuw lokale investeringen vind ik belangrijk. Collectieve wijkinitiatieven zijn belangrijk mits het rendabel is. Hierdoor kan invloed worden uitgeoefend.
- Kijk hoe het in Leusden is opgepakt.
- Het lijkt mij belangrijk dat het een lokale coöperatie is die belang heeft bij minimale schade aan gezondheid, milieu en omgeving.

Opmerkingen

Algemeen
- Denk vooral niet teveel in beperkingen. Het is niet of-of, maar en-en.
- Liever over-programmeren, omdat de ervaring leert dat niet alle ontwikkelen ook werkelijk worden gerealiseerd.
- Zorg dat de inrichting van zonnevelden/windturbines procedureel gemakkelijk omkeerbaar zijn (dak benutten = stuk zonneveld eraf).
- Geef inwoners meer inzicht welke vormen van zonnevelden mogelijk zijn. Neem onrust weg.
- Aansluiten bij wat er staat.

Samenwerking in de regio
- Kijk verder dan alleen Hengelo, want ook bij de buren zijn er ontwikkelingen.
- Aansluiting zoeken bij buurgemeenten.

Uitzicht
- Er zijn zorgen over het verlies van uitzicht, bijvoorbeeld in Dalmeden.
- Geef per locatie aan wat het zichtbereik van een windmolen is.
- Zonnevelden moeten afgeschermd zijn voor woonkernen.
- Het is beter om kleinere zonnevelden neer te leggen dan hele gebieden vol te leggen, zoals op de kaart is aangegeven.
- Clusters van grote windmolens in samenwerking met andere gemeenten. Bij voorkeur op of naast industrieterreinen

Natuur
- Als zonneparken omheind worden dan kan het wild hier niet meer komen. Zonnevelden mogen niet ten koste gaan van deze natuur. Suggestie: onderkant hekwerk hoger maken (bijvoorbeeld 20cm), zodat klein wild als konijnen onder het hek door kunnen.
- Energietransitie is niet de enige uitdaging van deze tijd. Je moet duurzaam opwekken van energie combineren met natuur met hoge ecologische waarde die een positief effect heeft op de biodiversiteit. Dan sla je twee vliegen in een klap.
- Laat de natuur qua zicht zoveel mogelijk natuur, een windmolen past hier niet in vanwege horizonvervuiling. Zonnepanelen vallen minder op van een afstand als ze goed zijn ingepast.

Technische aspecten
- Technische aspecten dienen voldoende in acht te worden genomen. Alleen financiële haalbaarheid c.q. rendementen zijn onvoldoende basis om de juiste keuzes te maken.
- 20.000 woningen X 10 panelen = 55 GWh/jr
- Graag inzichtelijk maken hoeveel gebied er daadwerkelijk nodig is om de doelstelling te behalen. Ook graag inzicht geven wat het effect is als je 1,2,3 etc. windturbines neerzet.
- Neem de effecten van windmolens op de mens - geluid en slagschaduw - mee in locatiekeuze.
- NWEA gedragscode voor wind en zon opnemen in het te ontwikkelen beleid.
- Capaciteit van het elektriciteitsnet moet ook worden vergroot.
- Zorg voor een stabiel netwerk.
- Meer focus op opslag van energie.
- Zonnepanelen zijn het asbest van de toekomst.
- Grond is schaars, juist in de gemeente Hengelo. Het is belangrijk om met het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen niet een nieuw probleem voor de toekomst te creëren. Zuinig zijn met de grond.

Participatie
- Er is zorg over het ontwikkelproces.
- Lokale participatie is altijd van wezenlijk belang, al was het maar om de vinger aan de pols te houden daar waar het gaat om vigerende belangen.
- Omgeving betrekken bij plannen.
- Mogelijkheid bieden om te investeren.
- Omgeving mogelijkheid bieden om mee te profiteren.
- Leaseconstructie voor particulieren om zonnepanelen aan te schaffen en te leasen of te huren of via aandelen in een windturbines.
- Subsidie op energiebesparende maatregelen.

Besparing en andere vormen van opwekking
- Gebruik reststromen voor biomassa.
- Biomassa en groengas missen. Met alleen wind en zon halen we de doelstellingen niet
- Prima dit soort rondes. Ik zou ook geothermie meenemen om aardgasverbruik te verlagen. E-glas is ook een optie. Evenals Powernesten. Denk circulair!!
- In de uitzending van Arjan Lubach wordt gepleit voor kernenergie.
- Ga ook (voortvarend) aan de slag met de warmtevraag. Dat is een veel groter aandeel van het energieverbruik dan elektriciteit.

Particulier energieverbruik
- Er is ook kleinschalige potentie voor elektriciteit opwek door particulieren.
- Bewoners stimuleren om huizen te verduurzamen, waardoor er minder verbruik is. Bijvoorbeeld door subsidies vanuit de gemeente.
- Stimuleren zonnepanelen op particuliere huizen.

Locatie
- Zorg dat zonnevelden minimaal op 150 meter van woningen komen.
- Probeer locaties te vinden die zo min mogelijk overlast geven voor de omgeving en pas dit zo natuurlijk mogelijk in. Zonnevelden passen beter in het landschap met industrie en bedrijvigheid en niet bij buitengebieden.
- Geen voorstander voor het plaatsen van windturbines in gebied het Woolde.
- In het gebied rondom de A1 windmolens en zonnepanelen plaatsen.
- Zonnevelden in gebieden naast bedrijven- en industrieterreinen om zowel woon- als natuurgebieden te ontzien.
- Parkeerplaatsen zoals bij Hazemeijer en ROC benutten voor overdekte zonnevelden.
- Energie richten op industriegebieden geeft het snelste resultaat.
- Blijf uit de woonkernen en hou voldoende afstand.
- Zonneparken boven op de stad.
- Op veel plekken in de gebieden is ook landbouw. Ik las in het beleid dat hier dan niks kan komen. Voorbeeld zijn de maisvelden direct grenzend aan de Dalmedenweg (oostelijke helft).
- Zonneparken landschappelijk inpassen.
- Windturbines en zonneparken op dezelfde plekken, bijvoorbeeld langs de snelwegen en op industrieterreinen. Volledig afschermen van woonkernen.

Vragen en antwoorden

Tijdens de (digitale) bijeenkomsten zijn ruim 100 vragen gesteld over alle facetten van duurzame energie opwekken. Het kostte een tijd om alle antwoorden te vinden. Hieronder vindt u er een aantal. De rest staat op: www.hengelo.nl/nieuwe-energie > FAQ

- **Wat is de ideale mix van zonne- en windenergie?**
  De ideale mix om duurzame elektriciteit op te wekken is volgens netbeheerder Enexis 60 % windenergie en 40 % zonne-energie. Op deze manier kan het bestaande energienetwerk namelijk zoveel mogelijk worden benut om extra investeringen voor uitbreiding en nieuwe energienetwerken te voorkomen.
- **Worden ook de geluid- en zichtwallen en overkapte parkeerplaatsen met zonnepanelen meegenomen?**
  Ja, dat zijn zeker goede opties om de zon te benutten. In het technisch onderzoek is de potentie van zon in de gebouwde omgeving berekend. Hieruit blijkt wel dat deze vormen samen niet voldoende zijn om de doelstelling te halen. Ook zonnevelden en/of windparken zijn dus nodig.
- **Hoeveel daken van bedrijven zijn er geschikt om zonne-energie op te wekken?**
  Het totale dakoppervlak van grote panden in de gemeente Hengelo beslaat ongeveer 264 hectare. Alleen is niet al het dakoppervlak geschikt om zonnepanelen op te installeren. We nemen aan dat ongeveer 90 hectare dakoppervlak van grote panden daadwerkelijk gebruikt kan worden voor zonnepanelen. We verwachten daarmee ongeveer 1,53 GWh per hectare per jaar op te wekken. Dat is hoger dan bij zonnevelden, omdat zonnepanelen op daken over het algemeen dichter tegen elkaar aan geplaatst zijn. Ook hoeft er geen ruimte gereserveerd te worden voor landschappelijk inpassing.

  De gemeente is echter geen eigenaar van de daken. We verwachten niet dat alle pandeigenaren aan initiatieven voor zonnepanelen mee kunnen of willen werken. Daarom schatten wij in dat voor 2030 20% van de daken benut gaat worden met een jaarlijkse elektriciteitsopbrengst van ongeveer 27,5 GWh.
- **Is er een norm hoe dicht zonnevelden bij woonwijken aangelegd mogen worden?**
  Er zijn geen normen of harde belemmeringen om een zonneveld bij een woonwijk aan te leggen. In verband met schaduwwerking is het van belang dat zonnevelden niet te dicht bij gebouwen worden geplaatst. Naast eventuele aantasting van het uitzicht, zijn er geen milieutechnische argumenten om zonnevelden op grote afstand van woonwijken aan te leggen.
- **Waarom werkt Hengelo niet samen met Noordoost Twente? Die projecteren de zonneparken en windturbines aan de gemeentegrens.**
  Hengelo werkt in de Regionale Energie Strategie Twente (RES) samen met de andere Twentse gemeenten. Daarin wordt ook afstemming gezocht over zoekgebieden van andere gemeenten. Voor zonnevelden en windturbines kijken de meeste gemeenten wel naar de gemeentegrenzen, omdat daar de meeste ruimte is.
- **Kunnen we als inwoners van het zoekgebied alleen meedenken hoe de zonnevelden en windturbines ingericht worden? En is het zeker dat er wat gaat komen?**
  De gemeenteraad heeft op 7 oktober met het vaststellen van de omgevingsvisie Hengeloos Buiten ook de zoekgebieden vastgesteld. Het college heeft nu opdracht gegeven om een zogenoemd omgevingsprogramma op te stellen. In dit omgevingsprogramma staat hoe we duurzame energie gaan opwekken in de zoekgebieden door zon en wind te gebruiken en op welke wijze we dat doen en met wie. Daarover willen wij graag in gesprek met de Hengelose samenleving. We willen weten waar de mogelijkheden zijn en waar juist niet. Het is op voorhand nog niet gezegd dat we alle zoekgebieden ook daadwerkelijk inzetten om duurzame energie op te wekken. Daarom gaat Bosch & van Rijn de gebieden met elkaar vergelijken om tot een goede afweging te komen.
- **Is er een berekening hoeveel energie Enexis per station nog kan opnemen?**
  Enexis heeft een goed overzicht van beschikbare capaciteit van stations, leidingen, en kabels. Zij stellen deze gegevens als openbare data beschikbaar om opwek en innovatie te stimuleren. Om meer duurzame energie op te wekken moet het elektriciteitsnet verzwaard worden. Om de opgave voor 2030 mogelijk te maken moet Enexis weten wat de zoeklocaties zijn in gemeenten, om zo tijdig in te kunnen spelen op de toekomstige ontwikkelingen.
- **Kan alle energie opgewekt worden met windturbines of moet er altijd een combinatie zijn van zon en wind?**
  Uit het technisch onderzoek blijkt dat wind, zon in gebouwde omgeving en de huidige duurzame elektriciteitsproductie niet voldoende zijn om de gemeentelijke doelstelling voor 2030 te halen. Er is dus sowieso een bijdrage nodig van zonnevelden. De precieze energiemix wordt ingevuld op basis van de uitkomsten van het participatieproces.
- **Kunnen we ook gebruik maken van kernenergie?**
  Kernenergie is geen oplossing voor de korte termijn. Op dit moment zijn er geen bedrijven die hierin willen investeren en de bouw van een centrale duurt ongeveer 20 jaar. Bij kernenergie komt bovendien de Tweede Kamer in beeld. Die moet dan besluiten om kernenergie wel of niet mogelijk te maken, bijvoorbeeld met wetgeving, financiering van onderzoek of subsidies.
- **Waarom moet in 2050 alle energie duurzaam opgewekt worden?**
  In de afgelopen tientallen jaren is er wereldwijd sprake van een klimaatverandering. De gevolgen van deze klimaatverandering zijn inmiddels zichtbaar. De opwarming van de aarde wordt onder meer veroorzaakt door de toename van broeikasgassen in de lucht, zoals CO_2. Deze toename is grotendeels veroorzaakt door de invloed van de mens. Door alle economische en maatschappelijke ontwikkelingen in de loop van de tijd hebben we veel van onze aarde gevraagd. Opwarming van de aarde is niet te stoppen, maar gaat minder hard als we wereldwijd maatregelen nemen om minder CO_2 uit te stoten. Hiervoor zijn internationale afspraken gemaakt en vastgelegd in het klimaatakkoord (Parijs, 2015).

Kijk op www.hengelo.nl/nieuwe-energie >FAQ voor nog meer vragen en antwoorden. Op een aantal vragen hebben we nog geen antwoord. Er is bijvoorbeeld nog geen keuze gemaakt of er moet nog vervolgonderzoek komen.

Van zoekgebieden naar zoeklocaties; hoe gaat het nu verder?

Tijdlijn

Oktober 2020: De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie Hengelo's Buiten vast met daarin de zoekgebieden om duurzame energie op te wekken.

November 2020: Uitgebreide algemene communicatiecampagne om inwoners en andere belangstellenden te informeren over onze duurzame plannen. Én om ze uit te nodigen om mee te praten.

December 2020: Digitale energiemarkten en spreekuren over de zoekgebieden voor inwoners en stakeholders.

Januari 2021: Digitale energiemarkt voor ondernemers.

Maart 2021: Bosch en van Rijn start met een analyse van de zoekgebieden. Het bureau vergelijkt de verschillende gebieden om tot onderbouwde zoeklocaties te komen.

Voorjaar 2021: We zijn van plan om in het voorjaar extra bijeenkomsten te organiseren over dit onderwerp. Zoals:
- een extra bijeenkomst over windenergie (via een webinar)
- een extra informatiebijeenkomst, samen met de gemeente Borne, over het opwekken van duurzame energie langs de A35 en A1.

Mei 2021: We stellen een zogenoemd ontwerp Omgevingsprogramma op met zoeklocaties. In dit omgevingsprogramma staat hoe we duurzame energie gaan opwekken in de zoekgebieden door zon en wind te gebruiken en op welke wijze we dat doen en met wie. Het college stelt het ontwerp vast.

Mei - juli 2021: We leggen het ontwerp Omgevingsprogramma voor aan de samenleving. Dat doen we via de Karavaan van de nieuwe Energie die verschillende wijken en buurten aandoet om opmerkingen en aanvullingen op te halen. Ook organiseren we (digitale) spreekuren over het ontwerp Omgevingsprogramma. Dan kunt u dus weer meepraten; Mensen kunnen eventueel een zienswijze indienen. Ook gaan we in gesprek met grondeigenaren, pachters en bewonersorganisaties. Vanaf mei volgt ook weer een nieuwe algemene communicatiecampagne.

Juli - aug 2021: De reacties en zienswijzen worden verwerkt in het Omgevingsprogramma.

Sept - okt 2021: Het college van burgemeester en wethouders neemt een besluit over het Omgevingsprogramma.